

Dosarul nr. 1ra-1856/2023
1-22008199-01-1ra-22112023-1

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
ÎNCHEIERE

28 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supreme de Justiție
Completul de judecată în componență:
Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Mânăscurtă Igor și Daguța Sergiu,

a examinat admisibilitatea recursului declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 septembrie 2023, în cauza penală privindu-l pe

Mutruc Serghei XXXXX

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 20.01.2020 – 04.05.2023;
2. Instanța de apel: 11.07.2023 – 26.09.2023;
3. Instanța de recurs: 22.11.2023 – 28.02.2024.

Asupra admisibilității recursului în cauză, în baza actelor din dosar, completul de judecată,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți, sediul Central din 04 mai 2023, **Mutruc Serghei XXXXX** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (1) Cod penal, stabilindu-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală și art. 107 alin. (1) Cod penal, Mutruc Serghei Grigori a fost eliberat de executarea pedepsei, în baza art. 2 al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În temeiul alin.(1) art. 85 și art.87 alin.(2) Cod penal, pedeapsa stabilită prin sentința anterioară a Judecătoriei Bălți din 10.03.2016 sub formă de amendă în mărime de 10000 lei, s-a dispus de a fi executată de sine stătător.

A fost admisă acțiunea civilă înaintată de partea civilă Bugaevscaia Daria și s-a încasat de la Mutruc Serghei în beneficiul lui Bugaevscaia Daria prejudiciul material cauzat prin infracțiune în mărime de 3350 (trei mii trei sute cincizeci) lei, 00 bani.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Mutruc Serghei la începutul lunii septembrie al anului 2021, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului actului juridic, încheierea căruia este determinată de comportamentul viclean, care a produs daune considerabile, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți lângă restaurantul „Vstrecea”, acționând din interes material, după ce s-a întâlnit cu cet. Bugaevscaia Daria, sub pretextul confecționării unui dulap a dobândit de la ultima mijloace bănești în sumă de 3000 lei sub formă de arvună, motivând necesitatea de procurare a materialelor pentru confecționarea mobilei, după care, acționând cu aceeași intenție, la data de 06.09.2021 a dobândit sub același pretext de la cet. Bugaevscaia Daria mijloace bănești în sumă de 350 lei.

Prin comportamentul dolosiv și viclean Mutruc Serghei a obținut de la cet. Bugaevscaia Daria mijloace bănești în sumă totală de 3350 lei, cauzându-i astfel un prejudiciu material considerabil.

Astfel, acțiunile intenționate ale inculpatului Mutruc Serghei au fost încadrate în baza art. 190 alin. (1) Cod penal - *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului actului juridic, încheierea căruia este determinată de comportamentul viclean, care a produs daune considerabile.*

3. Împotriva sentinței a declarat apel, procurorul în Procuratura mun. Bălți, Buza Rodica, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței în cauză în latura pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit căreia lui Mutruc Serghei în baza art. 190 alin. (1) Cod penal să-i fie stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 an, iar în baza art. 85 alin. (1) și 87 alin. (2) Cod penal, pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 10000 lei stabilită prin sentința din 10.03.2016 urmează a fi executată de sine stătător, cu menținerea în rest a sentinței contestate.

În motivarea apelului, acuzatorul a indicat că prima instanță examinând cauza penală în procedură generală și în lipsa inculpatului urma în temeiul art. 389 alin. (4) pct. 1) Cod de procedură penală să adopte o sentință de condamnare, cu stabilirea pedepsei ce urmează a fi executată.

Astfel, prima instanță eronat a considerat că în privința inculpatului pot fi aplicate prevederile Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, deoarece potrivit art. 2 alin.

(3) încetarea procesului penal conform alin.(1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate, însă cererea a fost prezentată de către avocat, fără a fi semnătura inculpatului, ceea ce indică asupra lipsei acordului inculpatului.

Respectiv, prima instanță a aplicat la caz prevederile Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, fără a exista la materialele cauzei vreun acord scris sau semnat personal de către inculpatul Mutruc Serghei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 septembrie 2023, apelul procurorului în Procuratura mun. Bălți, Buza Rodica declarat împotriva sentinței Judecătorei Bălți, sediul Central din 04 mai 2023 în cauza penală privind condamnarea lui Mutruc Serghei a fost respins ca nefondat, și menținută sentința fără modificări.

4.1. În motivarea soluției date, instanța de apel a punctat că instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate din punctul de vedere a utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de Lege, încadrând just acțiunile lui Mutruc Serghei în baza prevederilor art. 190 alin. (1) Cod penal. Mai mult ca atât, procurorul nu a contestat sentința în partea încadrării juridice a acțiunilor inculpatului Mutruc Serghei.

În continuare, reieșind din conținutul apelului formulat și argumentele participanților la proces instanța de apel a conchis că, instanța de fond în mod întemeiat a dispus liberarea lui Mutruc Serghei de executarea pedepsei stabilite prin sentința contestată în baza art. 2 al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, or, potrivit art. 1 alin. (1) din Legea citată, prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2-5, 7, 8.

În conformitate cu art. 2 alin. (1) din Legea enunțată, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

Art. 2 alin. (3) din Legea menționată stipulează că, încetarea procesului penal conform alin.(1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate.

În același timp, instanța de apel a punctat că norma prevăzută la alin. (4) al aceluiași articol prevede că, în privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin.(1)-(3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art.1 și nu cade sub incidența art.6.

Din interpretarea ad litteram a prevederilor legale citate supra, instanța de apel a concluzionat că Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova prevede două situații distincte de aplicare a actului amnistiei, și anume: i) încetarea procesului penal la etapa ședinței preliminare în situația în care există acordul scris al inculpatului; ii) liberarea inculpatului de la executarea pedepsei stabilite prin sentința de condamnare, în situația în care inculpatul refuză încetarea procesului penal.

Instanța de apel a reiterat că, intervenirea amnistiei constituie atât temei de încetare a procesului, cât și temei de liberare de executare a pedepsei (sentință de condamnare).

Astfel, reieșind din natura juridică a sentinței de încetare (pe temei de nereabilitare) și natura juridică a sentinței de condamnare cu liberarea de executare a pedepsei, din natura juridică a noțiunii „răspundere penală”, din consecințele și modalitatea înlăturării răspunderii penale, din diferența înlăturării răspunderii penale și înlăturării pedepsei penale, urmează a fi rezumate următoarele:

1) în cazul în care inculpatul consimte în mod expres aplicarea amnistiei, atunci urmează a fi emisă o sentință de încetare din motivul intervenirii amnistiei;

2) în cazul în care inculpatul refuză sau lipsește un acord expres (această situație trebuie tratată ca refuz de aplicare a amnistiei), atunci urmează a fi cercetate probele cu emiterea, după caz, a unei sentințe de achitare (dacă se constată temeiurile de achitare) sau a unei sentințe de încetare (dacă există alte temeiuri decât amnistia), sau a unei sentințe de condamnare, cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea pedepsei.

Din cele constatate supra, instanța de apel a ajuns la concluzia că motivele invocate de către acuzare în cererea de apel nu și-au găsit confirmare la judecarea cauzei, or, instanța de fond constatând că inculpatul Mutruc Serghei s-a eschivat de la examinarea cauzei în fond corect a dispus examinarea cauzei în procedură generală, soluționând chestiunile prevăzute la art. 385 alin. (1) pct. 1)-5) Cod de procedură penală, iar în rezultat adoptând o sentință de condamnare, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea pedepsei.

Mai mult ca atât, instanța de apel a accentuat că dreptul instanței de a examina din oficiu chestiunea privind liberarea inculpatului de la executarea pedepsei stabilite prin sentința de condamnare este expres prevăzut atât la art. 385 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, cât și la art. 2 alin. (4) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare din 31.12.2021.

Astfel, instanța de apel a conchis asupra faptului că lipsa inculpatului Mutruc Serghei la examinarea cauzei în fond, precum și lipsa acordului acestuia la aplicarea actului de amnistie nu constituie un impediment pentru aplicarea acestei legi, respectiv a dispus respingerea apelului declarat de către acuzatorul de stat, ca fiind nefondat.

5. Împotriva deciziei instanței de apel, procurorul a declarat recurs prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 septembrie 2023, cu

trimiterea cauzei la rejudecare, invocând drept temei de casare prevederile art. 427 alin. (1), pct.5) Cod de procedură penală, și anume la caz a fost aplicată o pedeapsă în alte limite decât cele prevăzute de lege.

În motivarea cererii de recurs, recurentul indică că potrivit art. 2 pct. 3) al Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, încetarea procesului penal conform alin.(1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate, or în lipsa inculpatului și în lipsa acordului scris a lui Mutruc Serghei, ultimul, nu poate fi liberat de la executarea pedepsei.

Reieșind din prevederile art. 2 alin. (3) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia, aplicarea actului de amnistie, are loc cu acordul scris al persoanei inculpate, iar potrivit art.2 alin.(4) din legea menționată, instanța poate aplica amnistia și în cazul refuzului persoanei.

În speță, inculpatul Mutruc Serghei, în cadrul examinării cauzei în instanța de fond a fost anunțat în căutare, sustrăgându-se de la prezentarea în instanța de judecată, nu a sesizat instanța în scris privind acordul la aplicarea amnistiei în privința sa și nu a declarat în nici un fel refuzul în aplicarea acestei legi, prin urmare se constată ilegalitatea aplicării amnistiei, or art.2 alin.(4) al legii nominalizate, se referă la persoana care se opune să-i fie aplicată amnistia în fața instanței de judecată, cu prezența fizică, de altfel, dânsul poate să-și dea acordul pe alt dosar, deoarece amnistia poate fi aplicată doar o singură dată.

Numai în condițiile în care cauza este examinată în lipsa inculpatului și fiind anexată o cerere din partea acestuia, legalizată în ordinea stabilită ar putea fi aplicată amnistia.

O asemenea decizie a instanței de apel nu poate fi menținută și urmează a fi casată pe motivele și temeiurile prevăzute la at. 427 alin.(1) pct.5) Cod de procedură penală, menționate mai sus, în scopul reparării erorilor de drept, cu remiterea cauzei spre o nouă rejudecare în instanța de apel.

6. Pe marginea recursului a depus referință avocatul Janu Anatolie în interesele inculpatului Mutruc Serghei, în care indică că instanțele de fond legal și întemeiat au adoptat soluțiile sale, drept urmare solicit declararea acestuia ca fiind inadmisibil.

7. Examinând admisibilitatea recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că acesta este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat, din următoarele considerente.

Conform dispozițiilor art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), instanța de recurs, examinând admisibilitatea recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în baza materialelor din dosar, este în drept, într-un complet din trei judecători, prin încheiere, să declare recursul inadmisibil în cazul în care constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Or, prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023), stipulează că instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute la art. 427 invocate în recurs.

În contextul dat, reieșind din conținutul recursului declarat, se atestă că titularul acestuia, invocă temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, potrivit căruia recursul este admis dacă a fost aplicată o pedeapsă în alte limite decât cele prevăzute de lege.

Verificând actele cauzei raportate la criticele invocate de către recurent, instanța de recurs le consideră vădit neîntemeiate, menținând statuările din decizia instanței de apel, în partea ce ține aplicarea în privința inculpatului Mutruc Serghei a prevederilor Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova publicată în monitorul oficial cu nr. 325-333 din 31 decembrie 2021.

În prim aspect, instanța de recurs ține să menționeze că, potrivit art. 2 alin. (1)-(4) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr. 985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Procesul penal în privința infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave, săvârșite până la adoptarea prezentei legi de persoane care, la data comiterii infracțiunii, nu atinseseră vârsta de 18 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la faza de judecare a cauzei. Încetarea procesului penal conform alin. (1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate. În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1)–(3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

În continuare, instanța de recurs punctează faptul că Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova prevede două situații distincte de aplicarea actului amnistiei, și anume: I) încetarea procesului penal la etapa ședinței preliminare în situația în care există acordul scris al inculpatului; II) liberarea inculpatului de la executarea pedepsei stabilite prin sentința de condamnare, în situația în care refuză încetarea procesului penal.

Subsecvent, în privința criticilor recurentului precum că *în cazul supus judecării inculpatul Mutruc Serghei, în cadrul examinării cauzei în prima instanță a fost anunțat în căutare, sustrăgându-se de la prezentarea în instanța de judecată, nu a prezentat instanței în scris privind acordul la aplicarea amnistiei în privința sa și nu a declarat în nici un fel refuzul în aplicarea acestei legi în privința sa*, instanța de recurs enunță că nu pot fi reținute ca fiind plauzibile, deoarece instanța de apel desfășurat și clar și-a expus motivele pe care se întemeiază soluția de menținere a sentinței primei instanțe.

Având în vedere cele enunțate, completul de judecată reține că în cazul dat, instanța de fond nu a dispus înlăturarea față de inculpat a răspunderii penale, dar înlăturarea executării pedepsei. Respectiv, intervenirea amnistiei constituie atât temei de încetare a procesului penal, cât și temei de liberare de executare a pedepsei (sentință de condamnare).

În sensul dat, instanța de recurs relevă că în cazurile în care inculpatul **nu manifestă direct sau indirect**, acordul la aplicarea amnistiei (refuză să manifeste acordul; solicită achitarea sa, **se eschivează de la prezentarea în ședință și examinarea cauzei are loc în lipsa sa**), instanța de judecată urmează să examineze probele cu adoptarea unei sentințe de achitare, de încetare (pe un alt temei decât amnistia) sau de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executare a pedepsei.

Drept urmare, completul de judecată punctează că prima instanță conducându-se de prevederile art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală, corect a adoptat în privința lui Mutruc Serghei o sentință de condamnare în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, stabilindu-i pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 an, eliberându-l de executarea pedepsei în baza art. 2 din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În situația dată, se conturează concluzia că instanțele de fond au fost în drept să aplice în privința inculpatului prevederile Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, chiar și în lipsa unui acord scris al persoanei inculpate.

Reieșind din toate cele punctate supra, instanța de recurs conchide că decizia instanței apel este motivată pe deplin, instanța de apel a analizat și a dat răspuns la toate motivele invocate în cererea de apel de către acuzator.

În acest punct de analiză, instanța de recurs consideră necesar de a face trimitere și la jurisprudența constantă a Curții Europene, prin care s-a statuat cu titlul de principiu că instanțele judecătorești trebuie să-și motiveze deciziile în temeiul art. 6§1 al Convenției (a se vedea în acest sens cauza Ruiz Torija vs. Spain, 9 decembrie 1994, §29). Totuși, instanțele nu sunt obligate să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument al părților, mai cu seamă dacă el este invocat în mod repetat, iar extinderea la care se aplică această obligație de a prezenta motive poate să varieze în dependență de caracterul deciziei și circumstanțele cauzei. Or, în opinia Curții, în cazul în care instanța supremă refuză să admită o cauză din motivul că nu sunt întrunite temeiurile legale pentru această cauză, o motivare foarte succintă poate satisface cerințele art. 6 din Convenție. (a se vedea în acest sens cauza Bachowski v. Polonia din 02.11.2010).

În consecință, în viziunea instanței de recurs, concluziile expuse pe larg de către instanța de apel în decizia sa, sunt juste, iar criticile recurentului nu constituie temei de a răsturna situația în prezenta cauză, ce ar necesita intervenția instanței ierarhic superioare, în sensul casării hotărârii judecătorești adoptate de instanța de apel, și, potrivit legii, decide inadmisibilitatea recursului declarat, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

DISPUNE :

Inadmisibilitatea recursului declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 septembrie 2023, în cauza penală privindu-l pe **Mutruc Serghei Grigori**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Mânăscurtă Igor

Daguța Sergiu